

Pavla Pohořálková, Teaching Grammar in Specific Forms of Education

Ústav anglického jazyka a didaktiky, FFUK, září 2013

Posudek oponenta

Ve své diplomové práci si autorka klade za cíl prozkoumat výuku gramaticy ve firemních jazykových kurzech. V tomto ohledu se jedná o přínosnou práci, neboť výuka ve firmách představuje podstatnou část všech privátních jazykových kurzů. Význam práce vyplývá i ze skutečnosti, že řada firem operuje na mezinárodní bázi a angličtina je často jejich interním jazykem. A to nezávisle i v případech, kdy se jedná třeba o německou firmu. V tomto kontextu je pak jazyková připravenost českých pracovníků klíčová s ohledem na jejich konkurenceschopnost a potažmo i konkurenceschopnost ČR. Firemní výuka je navíc velice specifickou oblastí, kde na jedné straně stojí očekávání zaměstnavatelů, na straně druhé pak motivace a možnosti vlastních studentů.

Autorce jde především o to, aby stanovila, které faktory ovlivňují výuku v těchto kurzech, jaké jsou potřeby jejich frekventantů a očekávání jejich zaměstnavatelů. Z tohoto průzkumu se snaží vytěžit doporučení pro výběr adekvátních přístupů k výuce gramatiky, jakož i pro volbu učebnic.

Práce má standardní strukturu: teoretický úvod, popis metodologie pedagogického výzkumu, výsledky pedagogického výzkumu, jejich analýzu a vyplývající doporučení. V teoretické části se autorka pokouší definovat klíčové aspekty svého výzkumu. Zabývá se jazykovou akvizicí, kde se však dopouští velkého zobecnění a zjednodušení; celkou akvizici druhého jazyka nazývá "the second language acquisition theory" a uvádí zde pouze Krashenův přístup. Možných modelů jazykové akvizice je přitom celá řada a Krashenův pohled z počátku 80. let 20. století není již příliš aktuální a navíc se zkoumané oblasti výuky gramaticy dotýká jen velmi okrajově. V této části by bývalo na místě spíše diskutovat o modelech produkce jazyka, případně modernějších teoriích jazykové akvizice. Je však třeba vyzdvihnout, že autorka se poctivě snaží nalézt spojitost mezi Krashenovými hypotézami a tématem DP. Označení "the SLA theory" nezasvěceného čtenáře navíc svádí k představě, že taková teorie je jenom jedna, a to právě ona Krashenova. (Krashen sám však své teorie označuje jako hypotézy.) Podobně zkreslující je i formulace "language acquisition device (LAD) together with Chomsky's concept of Universal Grammar (UG)", na jejímž základě by se čtenář mohl domnívat, že LAD má jiného autora než UG, což však není pravda.

Další část teoretického úvodu prezentuje historické přístupy k výuce gramatiky na pozadí metod. Při definici metody se opírá o dělení Anthonyho na approach, method a technique, které bylo v době svého vzniku (1963) velmi vlivné, nicméně za půl století své existence se mu dostalo oprávněné kritiky (především pro nedostatečnou diferenciaci plynoucí z vágnosti definic) a řady vylepšení a nových pohledů. Tyto však v práci nejsou uvedeny. Vlastní pojednání o vybraných metodách je napsáno přehledně a logicky. Jako problematrické spatřuji označení Harmerova "engage, study and activate" za metodu. I z Anthonyho pohledu zde chybí "approach" a konkrétní techniky nejsou definovány. Autorka se dále snaží postihnout přístup jednotlivých metod ke gramatice. Dále navazuje stručným a výstižným přehledem možností prezentace a procvičování gramatiky a pokračuje popisem podnikových kurzů. Tato sekce je velmi dobře zpracována (mohla by být použita i jako příručka pro začínajícího učitele v podnikové sféře) a dokládá, že autorka je s touto problematikou výborně obeznámena a dokáže své praktické zkušenosti zobecnit a dobře popsat.

V praktické části autorka mapuje potřeby studentů v podnikových kurzech a snaží se zhodnotit, jakým způsobem se projevují v možnostech výuky gramatické. Výzkum zakládá na výsledcích dotazníkového šetření, na němž participovalo 172 respondentů. (Zde je třeba vyzdvihnout vysoký počet participujících.) Na jejich základě pak zhodnocuje, které učebnice obchodní angličtiny nejlépe zjištěné potřeby odráží. Velmi zajímavé je zde srovnání změřené úrovně studentů s jejich vlastním odhadem. Škoda, že tato část nebyla statisticky vyhodnocena (jaká proporce studentů se odhadla správně, které úrovně se hodnotí nejpřesněji, jaká byla míra nadhodnocení a podhodnocení u jednotlivých úrovní?). Chybějící statistické vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření pak bohužel snižuje hodnotu práce.

Vlastní srovnání gramatických pasáží ve dvou zvolených učebnicích je sice stručné, ale poskytuje dobrý přehled o jejich přístupu ke gramatice. Celkový přehled o zvolených učebnicích mohl být vhodně doplněn přehlednou tabulkou o poměrech jednotlivých částí, tak abychom si mohli vytvořit představu o proporční skladbě knih. Toto srovnání však DP nenabízí. Autorčiny vlastní postřehy a kritická zhodnocení jsou však přínosná.

Práce je napsána výbornou angličtinou, a to i po stránce stylistické. Vyskytuje se zde minimum chyb (např. str. 38 – "120-minutes lessons" má být "120-minute lessons", ve stejném odstavci pak "lesson which are", "schools prefer not teach them"; str. 40 – "a learner of in in-company course"; str. 41 – "it precisely this theory..."; nejistota při užití členu a předložky ve vazbě "the teaching of grammar" vs. "teaching grammar" (str. 77 ale např. i str. 48 – "establishing of enough groups"); str. 57 – "in the real life" (in real life); str. 67 – "from the top of their head" (off the top of their heads); str. 18 – "how it should look like" (what it should look like). V práci jsem našel jen naprosté minimum překlepů, je vidět, že se autorka snažila svou práci pojmout odpovědně i stran grafické prezentace.

Dílní výhrady:

- nezmiňuje soudobé trendy ve výuce gramatiky (např. Larsen-Freeman's grammaring atp.);
- chybí přehled literatury a aktuálních studií z oblasti výuky gramatické;
- přivítal bych uvedení kopie prázdného dotazníku v příloze, aby bylo možné si rychle vytvořit obraz o provedeném šetření;
- jméno profesora University of Nottingham je Dörnyei nikoliv Dornyei;
- analyzovány jsou pouze dvě učebnice, zatímco v zadání DP je zmíněn "přehled stěžejních učebnic";
- chybí popis metodiky srovnání učebnic.

Závěr

Tématika DP je velmi přínosná. DP je zpracována pečlivě, odpovědně, ale ne vždy jsou zcela jasné souvislosti mezi jednotlivými částmi a motivace pro jejich uvedení. Jistým nedostatkem je pak absence statistického vyhodnocení výsledků kvantitativního výzkumu. S ohledem na tato zjištění a vše výše uvedené práci doporučuji k obhajobě s navrženým hodnocením **velmi dobře**.